

Het stappenplan volgen en rollen en verantwoordelijkheden beleggen

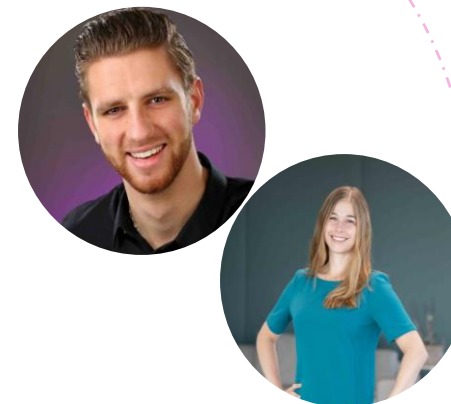
Bram Jenster en Ellen Westhoff

Programma

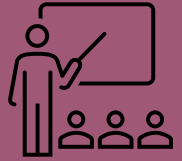
1. **Introductie**
2. **Een stukje theorie**
3. **Aan de slag; hoe ga je van start?**
4. **Nabranders en afsluiting**

Introductie

Wie zijn jullie?

- In welke sector ben je werkzaam?
- In welke functie?
- Hoe ver is je organisatie met het stappenplan?
- Wat zijn de grootste uitdagingen bij het inregelen van het stappenplan?
- Wat zijn je verwachtingen van deze workshop?

Een stukje theorie

Het stappenplan: de basis

- Het stappenplan regelt de stappen die de zorgverantwoordelijke moet zetten bij de beoordeling of onvrijwillige zorg noodzakelijk is.
- Volgens het stappenplan kan de zorgverantwoordelijke onvrijwillige zorg alleen voor een bepaalde termijn in het zorgplan opnemen. Na afloop daarvan is evaluatie verplicht.
- In het stappenplan staat ook welke deskundigen de zorgverantwoordelijke daarbij moet betrekken en op welk moment.
- Het stappenplan biedt daardoor handvatten om multidisciplinair te werken en de zorg regelmatig te toetsen.

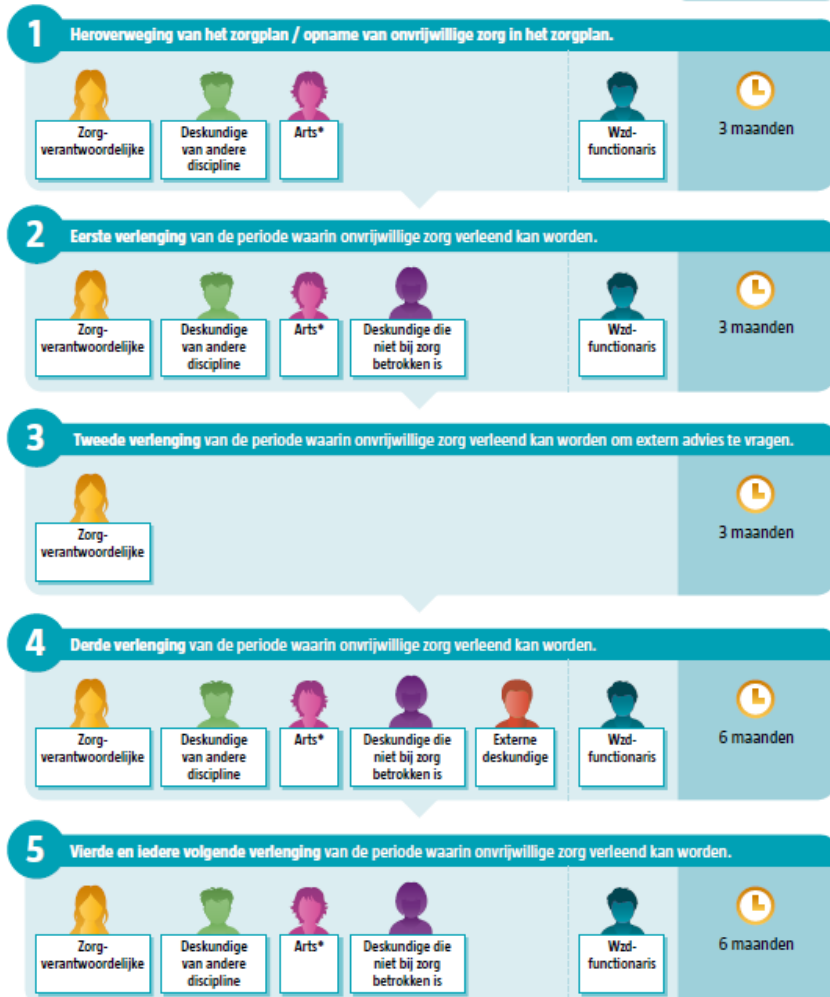
Rollen en verantwoordelijkheden

- Bij beslissingen over onvrijwillige zorg zijn verschillende zorgverleners betrokken, die één van de volgende rollen heeft: beslisser, overlegpartner, adviseur of beoordelaar.
- De Wzd is alleen van toepassing op zorgverleners die beroepsmatig zorg verlenen en geldt dus niet voor mantelzorgers of naasten.

Stappenplan Wzd

Bij de besluitvorming betrokken zorgverleners

⌚
Maximale periode
toepassing
onvrijwillige zorg

* De arts wordt bij de besluitvorming betrokken als de zorgverantwoordelijke zelf geen arts is en onvrijwillige zorg wordt verleend uit de categorieën medische handelingen en overige therapeutische maatregelen, beperking van de bewegingsvrijheid of insluiten.

De zorgverantwoordelijke

- Voor iedere cliënt moet de zorgaanbieder een zorgverantwoordelijke aanwijzen.
- Eisen: zorgverlener vanaf niveau 3, bijvoorbeeld een verpleegkundige, begeleider of ter zake kundige arts.
- Betrokken bij: alle stappen.
- Taken: opstellen, vaststellen, uitvoeren, evalueren en zo nodig periodiek aanpassen van een zorgplan, overleggen met cliënt en vertegenwoordiger en inrichten van een dossier.
- De zorgverantwoordelijke is een **beslisser**. Daar moet hij wel anderen voor raadplegen en/of goedkeuring van anderen voor krijgen.

De zorgverantwoordelijke

- Tips:
 - Veel taken van de zorgverantwoordelijke raken aan taken die bijvoorbeeld EVV'ers al hebben, probeer de Wzd daarom zoveel mogelijk in reguliere werkzaamheden te integreren;
 - Faciliteer voldoende opleiding en de mogelijkheid om indien nodig periodiek een opfriscursus te volgen;
 - Faciliteer intervisie wanneer zorgverantwoordelijken hier behoefte aan hebben;
 - Zorg voor beschikbare achtervang en sparring, bijvoorbeeld door een buddysysteem of door een rooster op te stellen welke arts/functionaris/beleidsmedewerker op welk moment beschikbaar is;
 - Onderzoek of taakdifferentiatie een optie is en beleg bijvoorbeeld organisatie van MDO's bij medewerkers met een lager opleidingsniveau.

De deskundige van een andere discipline

- Bij beslissingen over opname van onvrijwillige zorg in het zorgplan moet de zorgverantwoordelijke overleggen met een deskundige van een andere discipline dan die van de zorgverantwoordelijke zelf.
- Eisen: de wet laat open welke professional deze rol invult.
- Betrokken bij: alle stappen behalve stap 3
- De deskundige van een andere discipline is een **overlegpartner**.
- Tips:
 - Betrek een deskundige met een expertise die logisch aansluit op de overwogen onvrijwillige zorg;
 - Richt een pool in van deskundigen die deze rol kunnen invullen en beschrijf welke deskundige te benaderen is voor welk type vragen, eventueel met onderscheid naar intramuraal en extramuraal.

De bij de zorg betrokken arts

- Als de zorgverantwoordelijke zelf geen arts is, kan hij bepaalde vormen van onvrijwillige zorg alleen in het zorgplan opnemen als een bij de zorg betrokken arts daarmee heeft ingestemd.
- Het gaat om medisch of therapeutisch handelen, beperking van de bewegingsvrijheid en insluiting
- Eisen: arts.
- Betrokken bij: alle stappen.
- De bij de zorg betrokken arts is een **beoordelaar**.
- Tips:
 - Communiceer zo concreet mogelijk verwachtingen wat betreft inhoud en tijdsinvestering.

De niet bij de zorg betrokken deskundige

- Van de niet bij de zorg betrokken deskundige wordt de frisse blik van een buitenstaander verwacht, die kan leiden tot nieuwe inzichten waardoor onvrijwillige zorg niet meer nodig is.
- Eisen: een professional die niet bij de zorg betrokken is, er zijn geen eisen aan de functie.
- Betrokken bij: stap 2, stap 4, stap 5 en verder.
- De niet bij de zorg betrokken deskundige is een **overlegpartner**.
- Tips:
 - Betrek een deskundige met een expertise die logisch aansluit;
 - Maak gebruik van dezelfde pool als bij de deskundige van een andere discipline;

De onafhankelijke deskundige

- Voorheen externe deskundige. Ook van de onafhankelijke deskundige wordt de frisse blik van een buitenstaander verwacht, die kan leiden tot nieuwe inzichten waardoor onvrijwillige zorg niet meer nodig is.
- Eisen:
 - VG: psychiater, gezondheidspsycholoog, verpleegkundige, AVG of orthopedagoog-generalist
 - PG: psychiater, gezondheidspsycholoog, verpleegkundige of SO
 - Heeft aantoonbare ervaring in het voorkomen en afbouwen van onvrijwillige zorg
- Betrokken in: stap 4, de tweede verlenging.
- De bij de zorg betrokken arts is een **adviseur**.
- Tips: zie tips Wzd-functionaris

De Wzd-functionaris

- De zorgverantwoordelijke legt een zorgplan waarin hij onvrijwillige zorg wil opnemen ter beoordeling voor aan de Wzd-functionaris. Deze let op de volgende punten:
 - Wordt onvrijwillige zorg zoveel mogelijk voorkomen?
 - Is het zorgplan geschikt om ernstig nadeel te voorkomen?
- Eisen: ter zake kundige arts, gz-psycholoog of orthopedagoog-generalist. Daarnaast is de Wzd-functionaris onafhankelijk van de zorgorganisatie (geen lid RvB) en niet als behandelaar van de cliënt betrokken.
- Betrokken bij: alle stappen, behalve stap 3.
- Taken: beoordeling zorgplan, toezien op de minst ingrijpende vorm van onvrijwillige zorg, stimuleren mogelijke afbouw van onvrijwillige zorg en verantwoordelijk voor de algemene gang van zaken rondom het verlenen van onvrijwillige zorg.

De Wzd-functionaris

- Taken (vervolg): toestemming verlenen voor verlof of ontslag en meldplicht bij ernstig tekort schietende zorg.
- De Wzd-functionaris is een **beoordelaar**.
- Tips:
 - Pool inrichten/ruilen met Wzd-functionarissen en/of onafhankelijke deskundigen van andere organisatie;
 - Overweeg of taakdifferentiatie mogelijk is en beleg (een deel van) de taken bij een verpleegkundig specialist;
 - Aansluiten bij een samenwerkingsverband van kleine/ambulante aanbieders en stel gezamenlijk een Wzd-functionaris aan;
 - Is één van voorgaande opties (nog) geen optie? Ter overbrugging gezamenlijk zorgplan goedkeuren tijdens MDO (Wzd-light);
 - Alle afwegingen en keuzes goed vastleggen in het zorgplan!

De cliënt of de vertegenwoordiger

- De zorgverantwoordelijke moet zich inspannen om instemming van de cliënt of zijn vertegenwoordiger te krijgen met het zorgplan.
- De zorgverantwoordelijke moet de cliënt of zijn vertegenwoordiger in de gelegenheid stellen om aanwezig te zijn bij het (uitgebreid) deskundigenoverleg.
- Als de cliënt of zijn vertegenwoordiger zich tijdens de uitvoering van het stappenplan niet meer verzetten is er geen sprake meer van onvrijwillige zorg.
- Tenzij er sprake is van medicatie buiten de richtlijn, beperking van de bewegingsvrijheid of insluiting en de cliënt wilsonbekwaam ter zake is.

Uitzonderingen

- Je mag alleen onvrijwillige zorg verlenen die in het zorgplan is opgenomen, tenzij:
 - Er nog geen zorgplan is en er een noodsituatie ontstaat
 - In situaties die redelijkerwijs niet voorzien konden worden bij de vaststelling van het zorgplan
- De zorgverantwoordelijke beslist of onvrijwillige zorg moet worden toegepast als het zorgplan daar niet in voorziet. Dit besluit moet schriftelijk vastgelegd worden en de volgende punten bevatten:
 - Waarom is onvrijwillige zorg noodzakelijk?
 - Hoe is toezicht geregeld?
 - Hoe lang kan de onvrijwillige zorg verleend worden? (maximaal 2 weken)
- Bij de drie uitzonderingscategorieën moet ook hier een arts worden betrokken
- Indien mogelijk licht de zorgverantwoordelijke vooraf de Wzd-functionaris in

Aan de slag

Stappenplan in de praktijk

Wat is de eerste stap die je gaat zetten?

Neem 5 minuten om na te denken over welke stap je met de informatie en inspiratie uit deze workshop gaat zetten en deel deze stap in de chat.

Maak zo concreet mogelijk:

- **Wat** ga je doen?
- **Hoe** ga je dat doen?
- **Wanneer** ga je dat doen?
- **Wie** ga je daarbij betrekken?
- Wat is de **eerste actie** die je (liefst vandaag of morgen!) kan ondernemen?

Houd het dichtbij!
Wat ligt binnen je eigen invloedssfeer?

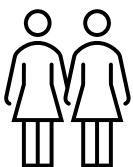
Houd het simpel!
Kleine behapbare oplossingen

Nabranders en afsluiting

- **Bedankt voor jullie aanwezigheid en deelname!**
 - **Zijn er nabranders en/of vragen?**
- **Na afloop van alle bijeenkomsten ontvangen jullie een digitale goodiebag**

Tot ziens!

Extra slides

Volgens de Wzd hebben cliënten recht op een vertegenwoordiger

De rol van vertegenwoordiger kan door verschillende mensen vervuld worden

1. De wettelijk vertegenwoordiger van een cliënt. Dit is een curator of mentor en is benoemd door de rechter
2. Een schriftelijk gemachtigde: een persoon die door de cliënt zelf schriftelijk is gemachtigd om hem te vertegenwoordigen
3. De echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel. Deze is niet formeel benoemd
4. Een ouder, kind, broer, zus, grootouder of kleinkind van de cliënt. Deze is niet formeel benoemd

Taken, verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de vertegenwoordiger

- Heeft recht op informatie en inzage in het dossier, maar alleen die informatie die nodig is om beslissingen te nemen
- Kan al dan niet instemmen met de zorg als een cliënt wilsonbekwaam ter zake is
- Kan al dan niet instemmen met een besluit tot opname als een cliënt wilsonbekwaam ter zake is
- Kan inbreng geven voor het zorgplan
- Moet de cliënt zo veel mogelijk betrekken bij de beslissing
- Moet nauw betrokken worden bij het doorlopen van alle stappen in het stappenplan
- Kan een RM aanvragen bij het CIZ
- Kan een IBS aanvragen (dit kan iedereen doen)

De vertegenwoordiger heeft een belangrijke rol bij ter zake wilsonbekwame cliënten

Rol van de vertegenwoordiger bij het vaststellen van de wilsonbekwaamheid

- De deskundige die de wilsbekwaamheid beoordeelt betreft hierbij de vertegenwoordiger
- Bereikt hij hierover geen overeenstemming met de vertegenwoordiger, dan beoordeelt een niet bij de zorg betrokken deskundige in tweede instantie de wilsbekwaamheid van de cliënt
- Als de cliënt of zijn vertegenwoordiger het niet eens is met de uitkomst van de beoordeling van de wilsbekwaamheid kan hij hierover een klacht indienen bij de klachtencommissie

Rol van de vertegenwoordiger bij het stappenplan

- Als de vertegenwoordiger zich verzet tegen de zorg is er sprake van onvrijwillige zorg
- Als de vertegenwoordiger instemt maar de cliënten verzet zich herhaaldelijk is er sprake van onvrijwillige zorg
- Als de vertegenwoordiger instemt en de cliënten verzet zich niet moet toch het stappenplan gevolgd worden bij insluiten, beperken van de bewegingsvrijheid of onrustmedicatie buiten de richtlijn